

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
ЧЕТВЕРТА СЕКЦІЯ
РУХВАЛА ЩОДО ПРИЙНЯТНОСТІ

заяви № 41220/98

Пахрудіна Мухтаровича АЛІЄВА
проти України

25 травня 1999 року Європейський суд з прав людини (четверта секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли судді:

п. М. ПЕЛЛОНПЯ, голова

п. А. Пастор РІДРУЕХО п. Л. КАФЛІШп. Д. МАКАРЧИК п. В. БУТКЕВИЧ п. Д. ХЕДІГАН пані С. БОТУЧАРОВА, а також п. В. БЕРЖЕ, секретар секції,

беручи до уваги статтю 34 Конвенції про захист прав та основних свобод людини, беручи до уваги заяву, подану 31 березня 1998 року Пахрудіном Мухтаровичем АЛІЄВИМ проти України і зареєстровану 14 травня 1998 року за № 41220/98, беручи до уваги доповіді, передбачені правилом 49 Регламенту Суду, беручи до уваги зауваження, подані Урядом-відповідачем 10 листопада 1998 року, зауваження у відповідь, подані заявником 17 березня 1999 року, і подальші зауваження, подані Урядом-відповідачем 19 квітня 1999 року, після наради постановляє :

ФАКТИ

Заявник - російський громадянин аварської національності (кавказький регіон), 1968 року народження. Зараз перебуває у слідчому ізоляторі міста Сімферополя (Крим, Україна). У Суді його представляє його дружина пані С. О. Сайпудінова. Факти цієї справи, наведені сторонами, можна стисло викласти таким чином.

А. Конкретні обставини справи

5 березня 1996 року заявник був затриманий правоохоронними органами і взятий під варту. 10 лютого 1997 року судова колегія у кримінальних справах Верховного Суду Автономної Республіки Крим визнала заявника винним в організації та проведенні організованої злочинної діяльності і співучасті в убивствах та замаху на вбивство і засудила його до смертної кари з конфіскацією майна. Того ж дня адміністрація слідчого ізолятора Головного управління Міністерства внутрішніх справ в Автономній Республіці Крим прийняла рішення перевести заявника в окрему камеру до виконання вироку, відповідно до Закону "Про попереднє ув'язнення" від 30 червня 1993 року. 15 травня 1997 року судова колегія у кримінальних справах Верховного Суду України залишила вирок суду першої інстанції без зміни. Після винесення цього рішення дружина і адвокат заявника звернулися до Президента України з клопотанням про помилування.

В. Конституція України

Частини друга і третя статті 8 Конституція України має найвищу юридичну силу. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй. Норми Конституції України є нормами прямої дії. Звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України гарантується".

Частина перша статті 9 "Чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України".

Частина третя статті 15 "Цензура заборонена".

Стаття 19 "Правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України".

Стаття 22 "Права і свободи людини і громадянина, закріплені цією Конституцією, не є вичерпними. Конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані. При прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод".

Частина друга статті 29 "Ніхто не може бути заарештований або триматися під вартою інакше як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановлених законом".

Частина четверта статті 29 "Кожному заарештованому чи затриманому має бути невідкладно повідомлено про мотиви арешту чи затримання, роз'яснено його права та надано можливість з моменту затримання захищати себе особисто та користуватися правовою допомогою захисника".

Частини друга та четверта статті 55 "Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб". "Кожен має право після використання всіх національних засобів правового захисту звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна".

Стаття 59 "Кожен має право на правову допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав. Для забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах в Україні діє адвокатура".

Частина третя статті 63 "Засуджений користується всіма правами людини і громадянина, за винятком обмежень, які визначені законом і встановлені вироком суду".

Частина 1 статті 64 "Конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України".

С. Окремі положення національного законодавства, на які посилався Уряд у своїх зауваженнях

Закон України "Про попереднє ув'язнення" (1993 р.)

Стаття 1 "Попереднє ув'язнення відповідно до кримінально-процесуального законодавства України є запобіжним заходом щодо обвинуваченого, підсудного, підозрюваного у вчиненні злочину, за який може бути призначено покарання у вигляді позбавлення волі, та засудженого, вирок щодо якого не набрав законної сили. Порядок

попереднього ув'язнення визначається цим Законом, Кримінально-процесуальним і Виправно-трудовим кодексами України та іншими актами законодавства. Тримання осіб, взятих під варту, відповідно до завдань кримінального судочинства здійснюється на принципах неухильного додержання Конституції України, вимог Загальної декларації прав людини, інших міжнародних правових норм і стандартів поводження з ув'язненими і не може поєднуватися з навмисними діями, що завдають фізичних чи моральних страждань або принижують людську гідність".

Частина четверта статті 8 "Засуджених до смертної кари тримають ізольовано від усіх осіб, які перебувають під вартою".

Частина перша статті 9 "Особи, взяті під варту, мають право: (1) на захист відповідно до кримінально-процесуального законодавства; (2) знайомитися з правилами тримання під вартою; (3) на щоденну прогулянку тривалістю одна година (вагітним жінкам і жінкам, які мають при собі дітей, неповнолітнім, а також хворим, з дозволу лікаря та за їх згодою, тривалість щоденної прогулянки встановлюється до двох годин); (4) одержувати два рази на місяць передачі або посилки вагою до восьми кілограмів та без обмежень грошові перекази і передачі; (5) купувати протягом місяця за безготівковим розрахунком продукти харчування і предмети першої необхідності на суму до одного мінімального розміру заробітної плати та без обмежень письмове приладдя, газети, книги через торговельну мережу на замовлення; (6) користуватися власним одягом і взуттям, мати при собі документи і записи, що стосуються кримінальної справи; (7) користуватися телевізорами, одержаними від родичів або інших осіб, настільними іграми, газетами і книгами з бібліотеки місця попереднього ув'язнення та придбаними через торговельну мережу; (8) відправляти в індивідуальному порядку релігійні обряди і користуватися релігійною літературою та властивими їм віруванню предметами релігійного культу, виготовленими з малоцінних матеріалів, якщо при цьому не порушується встановлений у місцях попереднього ув'язнення порядок, а також не обмежуються права інших осіб; (9) на восьмигодинний сон в нічний час, під час якого не допускається залучення до участі в процесуальних та інших діях, за винятком невідкладних випадків; (10) звертатись із скаргами, заявами та листами до державних органів і службових осіб у порядку, встановленому статтею 13 цього Закону".

Стаття 11 "Особам, взятим під варту, забезпечуються побутові умови, що відповідають правилам санітарії та гігієни. Норма площі в камері для однієї взятої під варту особи не може бути менше 2,5 квадратного метра, а для вагітної жінки або жінки, яка має при собі дитину, - 4,5 квадратного метра. Особам, взятим під варту, надаються безплатно за єдиними нормами, встановленими Кабінетом Міністрів України, харчування, індивідуальне спальне місце, постільні речі та інші види матеріально-побутового забезпечення. В необхідних випадках їм видається одяг і взуття встановленого зразка. Медичне обслуговування, а також лікувально-профілактична і протиепідемічна робота в місцях попереднього ув'язнення організуються і проводяться відповідно до законодавства про охорону здоров'я. Порядок надання ув'язненим медичної допомоги, використання лікувальних закладів органів охорони здоров'я, залучення з цією метою їх медичного персоналу та проведення медичних експертиз визначається Державним департаментом України з питань виконання покарань, Службою безпеки України і Міністерством охорони здоров'я України".

Частина перша статті 12 "Побачення з родичами або іншими особами може надавати взятим під варту адміністрація місця попереднього ув'язнення лише з письмового дозволу слідчого, органу дізнання або суду, в провадженні яких знаходиться

справа як правило, один раз на місяць. Тривалість побачення встановлюється від однієї до двох годин".

Частина четверта статті 12 "Особа, взята під варту, має право на побачення з захисником наодинці, без обмеження кількості побачень та їх тривалості, з моменту допуску захисника до участі у справі, підтвердженого письмовим повідомленням особи або органу, в провадженні яких знаходиться справа..."

Частина перша статті 13 "Особа, взята під варту, можуть листуватися з родичами та іншими громадянами, а також підприємствами, установами, організаціями з письмового дозволу особи або органу, в провадженні яких знаходиться справа. Після набрання вироком законної сили листування здійснюється без обмежень".

Виправно-трудоий кодекс України

Стаття 28 "Основними вимогами режиму в місцях позбавлення волі є: обов'язкова ізоляція засуджених і постійний нагляд за ними, з тим щоб виключалася можливість учинення ними нових злочинів чи інших антигромадських вчинків; точне і неухильне виконання ними своїх обов'язків; різні умови тримання, залежно від характеру та ступеня суспільної небезпечності вчиненого злочину, особи і поведінки засудженого. Засуджені носять одяг єдиного зразка, їх піддають обшукові; особистий обшук провадиться особами однієї статі з обшукуванням. Кореспонденція засуджених підлягає цензурі, а посилки, передачі і бандеролі - переглядові. У виправно-трудоих установах встановлюється суворо регламентований внутрішній розпорядок. Зберігання засудженими при собі грошей та цінних речей, а також предметів, які заборонено використовувати у виправно-трудоих установах, не допускається. Виявлені у засуджених гроші та цінні речі вилучаються і, як правило, передаються в доход держави за мотивованою постановою начальника виправно-трудої установи, санкціонованою прокурором. Перелік і кількість предметів та речей, які засуджені можуть мати при собі, а також порядок вилучення предметів, які заборонено використовувати у виправно-трудоих установах, встановлюються Правилами внутрішнього розпорядку виправно-трудоих установ. У порядку, встановленому цим Кодексом, засудженим дозволяється купувати за безготівковим розрахунком продукти харчування і предмети першої потреби, мати побачення, одержувати посилки, передачі, бандеролі, грошові перекази, листуватися, відправляти грошові перекази родичам".

Частина перша статті 37 "Засудженим дозволяється купувати за безготівковим розрахунком продукти харчування і предмети першої потреби на кошти зароблені в місцях позбавлення волі, ... , також на кошти одержані за переказами".

Стаття 41 "Засудженим, яких тримають у виправно-трудоих колоніях, дозволяється одержувати протягом року: у колоніях загального режиму - сім посилок (передач), посиленого режиму - шість посилок (передач), суворого і особливого режиму - п'ять посилок (передач). Засудженим, яких тримають у виховно-трудоих колоніях, дозволяється одержувати протягом року: у колоніях загального режиму - десять посилок (передач), посиленого режиму - дев'ять посилок (передач). Засудженим, які відбувають позбавлення волі в тюрмах, одержання посилок і передач не дозволяється. Засудженим, незалежно від призначеного їм виду режиму, дозволяється одержання не більш як двох бандеролей на рік, а також придбання без обмеження літератури через книготорговельну мережу. У виправно-трудоих колоніях-поселеннях усіх видів кількість посилок, передач і бандеролей, одержуваних засудженими, не обмежується. Перелік продуктів харчування і предметів першої потреби, які дозволяється одержувати засудженим у посилках,

передачах і бандеролях, а також порядок приймання та вручення засудженим посилок, передач і бандеролей встановлюються Правилами внутрішнього розпорядку виправно-трудоустанов".

Стаття 42 "Засудженим дозволяється одержувати без обмеження грошові перекази і відправляти грошові перекази родичам, а з дозволу адміністрації виправно-трудоустанови і іншим особам. Одержані по переказах гроші зараховуються на особовий рахунок засудженого".

Частина друга статті 43 "В тюрмах засуджені можуть одержувати листи без обмеження їх кількості, а відправляти листи за такими нормами: на загальному режимі - один лист на місяць, на суворому режимі - один лист на два місяці".

Закон України "Про прокуратуру"

Частина перша статті 12 "Прокурор розглядає заяви і скарги про порушення прав громадян і юридичних осіб, крім скарг, розгляд яких віднесено до компетенції суду".

Частина четверта статті 12 "Прийняте прокурором рішення може бути оскаржене вищестоящому прокурору, а в передбачених законом випадках-до суду".

Частина п'ята статті 12 "Після прийняття рішення по скарзі Генеральним прокурором України провадження по таких справах припиняється".

Стаття 38 "Прокурор, його заступник мають право в межах своєї компетенції вилучити із суду будь-яку справу або категорію справ, по яких вирок, рішення, ухвали або постанови набрали законної сили. За наявності підстав для перегляду справи в порядку судового нагляду прокурор приносить протест на вирок, рішення, ухвалу або постанову суду".

Частина перша статті 44 "Предметом нагляду є додержання законності під час перебування осіб у місцях тримання затриманих, попереднього ув'язнення, виправно-трудоустанов, інших установах, що виконують покарання або заходи примусового характеру, які призначаються судом, додержання встановленого кримінально-виконавчим законодавством порядку та умов тримання або відбування покарання особами у цих установах, їх прав і виконання ними своїх обов'язків.

Прокурор, який здійснює нагляд, має право:

1) у будь-який час відвідувати місця тримання затриманих, попереднього ув'язнення, установи, в яких засуджені відбувають покарання, установи для примусового лікування і перевиховання, опитувати осіб, що там перебувають, знайомитись з документами, на підставі яких ці особи затримані, заарештовані, засуджені або до них застосовано заходи примусового характеру;

2) перевіряти законність наказів, розпоряджень і постанов адміністрації цих установ, зупиняти виконання таких актів, опротестовувати або скасовувати їх у разі невідповідності законодавству, вимагати від посадових осіб пояснень з приводу допущених порушень".

ОСКАРЖЕННЯ

1. Заявник скаржиться за статтею 2 Конвенції на те, що його було засуджено до смертної кари за злочин, який, за його словами, він не вчиняв.

2. Він стверджує, що його було затримано незаконно, без будь-яких доказів, і що було порушено його права, гарантовані підпунктами (а) і (с) пункту 1 і пунктами 3, 4 і 5 статті 5 Конвенції.

3. Він стверджує, що, відповідно до пунктів 1, 2 і підпунктів (а), (b) і (d) пункту 3 статті 6 Конвенції, провадження у кримінальній справі, порушеній проти нього, було несправедливим, його право на відкритий розгляд безстороннім судом було порушене, підстави, на яких було висунуто обвинувачення, були сфальсифіковані, а його примусили визнати себе винним. Він також стверджує, що його повідомили про характер обвинувачення і причину його висунення через одинадцять днів після арешту, а детально - тільки на судовому засіданні. Його поінформували російською мовою, хоча він має аварське походження і йому складно розуміти правові терміни російською мовою. Він також стверджує, що суд відмовився допитати кількох запропонованих ним свідків та його адвоката і що він сам не міг ставити запитання свідкам, які були присутні на суді. Він стверджує, що судові засідання не перекладалося аварською мовою.

4. Він скаржиться, що українські суди не забезпечили йому можливості скористатися ефективними засобами захисту, які гарантуються статтею 13 Конвенції.

5. Заявник також скаржиться, що під час судового провадження він зазнав дискримінаційного ставлення через своє кавказьке походження. Він посилається на статтю 14 Конвенції.

6. Крім того, він скаржиться на умови тримання його у камері смертників у сімферопольському слідчому ізоляторі. Він стверджує, що пенітенціарні органи піддавали його катуванню, нелюдському поведженню і покаранням. Він стверджує, що його право на побачення із сім'єю обмежене до одного побачення на місяць тривалістю 10-20 хвилин, йому не дозволяють виходити на прогулянку (в його камері є тільки одна мала лампа, немає ні вікна, ні дзеркала, ні ваг), йому не дозволяється отримувати передачі з харчовими продуктами, вітамінами, книжками чи одягом. Він заявляє, що якість харчування у в'язниці незадовільна, викликає розлад і болі в шлунку, а раціон не містить м'яса, овочів і білого хліба. Він також стверджує, що під час побачень з дружиною їм не дозволяють спілкуватися рідною мовою. Крім того, за його словами, його позбавлено предметів особистої гігієни, таких, як, наприклад, зубна паста, мило і шампунь, гаряча вода не подається, а холодна подається зрідка: він може приймати душ тільки раз на десять днів протягом п'яти хвилин, причому без мила. Усі ув'язнені (дехто з них хворий на СНІД) користуються однією бритвою для гоління. І, нарешті, заявник стверджує, що його позбавлено кваліфікованої медичної допомоги, а у в'язниці немає телебачення, радіо або будь-яких інших засобів зв'язку із зовнішнім світом.

ПРОЦЕДУРА

Заяву було подано до Європейської комісії з прав людини 17 вересня 1996 року і зареєстровано 22 січня 1998 року. 25 травня 1998 року Комісія вирішила передати заяву для ознайомлення Уряду-відповідачу. Письмові зауваження Уряду було подано 10 листопада 1998 року після подовження строку, встановленого для підготовки цих зауважень. Заявник дав свою відповідь 17 березня 1999 року після того, як строк, встановлений для відповіді, було двічі продовжено, 19 квітня 1999 року Уряд подав свої подальші зауваження. 1 листопада 1998 року, згідно з пунктом 2 статті 5 Протоколу №11

до Конвенції, справа перейшла на розгляд Суду, відповідно до положень цього Протоколу.

ЗАКОНОДАВСТВО

1. Заявник скаржить за статтею 2 Конвенції, що його було засуджено до смертної кари за злочин, який, за його словами, він не вчиняв. Він також стверджує, що його було затримано незаконно, без будь-яких доказів, і що було порушено його права, передбачені підпунктами (а) і (с) пункту 1 та пунктами 3, 4 і 5 статті 5 Конвенції. Він також стверджує, що, відповідно до пунктів 1, 2 та підпунктів (а), (b) і (d) пункту 3 статті 6 Конвенції, провадження у кримінальній справі, порушеній проти нього, було несправедливим, його право на відкритий розгляд безстороннім судом було порушене, підстави, на яких було висунуто обвинувачення, були сфальсифіковані, а його примусили визнати себе винним. Він також стверджує, що йому було повідомлено про характер обвинувачення і причину його висунення через одинадцять днів після затримання, а детально - тільки на судовому засіданні. Його ознайомили російською мовою, хоча він має аварське походження і йому складно розуміти правові терміни російською мовою. Він також стверджує, що суд відмовився допитати кількох запропонованих ним свідків та його адвоката і що він сам не міг ставити запитання свідкам, які були присутні на суді. Він стверджує, що судові засідання не перекладалися аварською мовою. Уряд стверджує, що на всіх стадіях слідства і судового провадження заявникові було забезпечено право на адвоката і що жодних об'єктивних доказів незаконних методів розслідування, які б застосовувалися до нього, виявлено не було. Насамперед Суд зауважує, що скарги заявника щодо провадження у кримінальній справі стосуються періоду до 11 вересня 1997 року - дати набуття Конвенцією чинності для України. Однак для кожної Договірної Сторони Конвенція застосовується тільки до фактів, які мали місце після набуття Конвенцією чинності для цієї сторони. Далі Суд зазначає, що, оскільки вирок про виняткову міру покарання був винесений щодо заявника до 11 вересня 1997 року і не був виконаний, претензії за статтею 2 Конвенції висуватися не можуть. Звідси випливає, що у цій частині заява є несумісною *ratione temporis*, *ratione personae* та *ratione materiae* з положеннями Конвенції у значенні пункту 3 статті 35 Конвенції і має бути відхилена, відповідно до пункту 4 статті 35 Конвенції.

2. Крім того, заявник скаржить, що українські суди не забезпечили йому можливості скористатися ефективними засобами захисту, які гарантуються статтею 13 Конвенції. Суд нагадує, що гарантії статті 13 Конвенції застосовуються тільки до скарг, які можуть вважатися "доказовими" "arguable" (див. рішення у справі "Пауелл і Рейнер проти Сполученого Королівства" (Powell and Rayner v. the United Kingdom) від 21 лютого 1990 року, серія А, № 172, с. 14, п. 31). У даному випадку Суд відхилив основні претензії, висунуті заявником на підставі статті 6 Конвенції як такі, що не відповідають Конвенції. З аналогічних причин вони не можуть вважатися "доказовими". Звідси випливає, що в цій частині заява не відповідає *ratione temporis* та *ratione materiae* положенням Конвенції у значенні пункту 3 статті 35 Конвенції і має бути відхилена відповідно до пункту 4 статті 35 Конвенції.

3. Заявник також стверджує, що мало місце порушення статті 14 Конвенції, взятої разом зі статтею 6 Конвенції. Суд нагадує, що в разі неможливості застосування статті 6 стаття 14 Конвенції не може братися у поєднанні з нею (див., *mutatis mutandis*, рішення у справі "Маркс проти Бельгії" (Marckx v. Belgium) від 13 червня 1979 року, серія А, № 31, с. 23, п. 50). Суд встановив, що претензії заявника щодо несправедливого розгляду порушеної проти нього кримінальної справи не відповідають *ratione temporis* Конвенції. Звідси випливає, що Суд не може розглядати скаргу за статтею 14 Конвенції у поєднанні

зі статтею 6 Конвенції. Таким чином, у цій частині заява не відповідає *ratione temporis* та положенням Конвенції у значенні пункту 3 статті 35 Конвенції і має бути відхилена відповідно до пункту 4 статті 35 Конвенції.

4. Крім того, заявник скаржить на умови тримання його у камері смертників у сімферопольському слідчому ізоляторі. Він стверджує, що пенітенціарні органи піддавали його катуванню, нелюдському поводженню і покаранням. Він стверджує, що його право на побачення із сім'єю обмежене до одного побачення на місяць тривалістю 10-20 хвилин, йому не дозволяють виходити на прогулянку (в його камері є тільки одна мала лампа, немає ні вікна, ні дзеркала, ні ваг), йому не дозволяється отримувати передачі з харчовими продуктами, вітамінами, книжками чи одягом. Він заявляє, що якість харчування у в'язниці незадовільна, викликає розлад і болі в шлунку, а раціон не містить м'яса, овочів і білого хліба. Він також стверджує, що під час побачень з дружиною їм не дозволяють спілкуватися рідною мовою. Крім того, за його словами, його позбавлено предметів особистої гігієни, таких, як, наприклад, зубна паста, мило і шампунь, гаряча вода не подається, а холодна подається зрідка: він може приймати душ тільки раз на десять днів протягом п'яти хвилин, причому без мила. Усі ув'язнені (дехто з них хворий на СНІД) користуються одним лезом для гоління. І, нарешті, заявник стверджує, що його позбавлено кваліфікованої медичної допомоги, а у в'язниці немає телебачення, радіо або будь-яких інших засобів зв'язку із зовнішнім світом. На думку Уряду, всі відповідні норми про тримання під вартою, які застосовувалися до заявника, включаючи умови тримання в камері, медичне обслуговування, побачення і листування, регулюються статтями 1, 8, 9, 11, 12 і 13 Закону "Про попереднє ув'язнення" від 30 червня 1993 року, статтями 44, 61, 155, 397, 399 Кримінально-процесуального кодексу і статтями 28, 37, 38, 40, 41 і 42 Виправно-трудоного кодексу. Відповідно до частини четвертої статті 8 Закону "Про попереднє ув'язнення", засуджених до смертної кари тримають ізольовано від інших ув'язнених осіб. Уряд стверджує, що в даному випадку побутові умови в камері відповідають вимогам санітарно-гігієнічних норм: її розміри становлять 12 м² або 48 м³, у камері є радіо, ліжка, стіл, достатнє природне та електричне освітлення, холодна проточна вода і туалет. Приміщення слідчого ізолятора має центральну опалювальну систему, яка працює в осінньо-зимовий період. Заявник забезпечений триразовим харчуванням, як передбачено частиною третьою статті 11 Закону "Про попереднє ув'язнення", а також одягом, взуттям і постільною білизною. Далі Уряд зазначає, що медичне обслуговування, а також лікувально-профілактичні та протиепідемічні заходи щодо засуджених до смертної кари організуються і здійснюються відповідно до законодавства про охорону здоров'я. Крім того, Уряд зазначає, що за час перебування заявника в слідчому ізоляторі він не звертався по медичну допомогу і що на даний час стан його здоров'я є задовільним. Уряд вважає, що твердження заявника про незадовільні гігієнічні умови (відсутність мила і лез для гоління), чистоту постільної білизни і відсутність прогулянок на свіжому повітрі є безпідставними. Уряд зазначає, що згідно зі встановленими нормами ув'язнені особи купаються не менше одного разу кожні 10 днів у лазні під наглядом лікаря. Їм видається 50 г мила, і вони можуть голитися звичайною або електричною бритвою. Після кожного купання вони отримують чисту постільну білизну. Крім того, ув'язнені особи можуть придбати мило, зубну пасту, зубну щітку та інші предмети особистої гігієни в магазині слідчого ізолятора. Щомісяця вони можуть також купувати харчові продукти. Кількість грошей, які можуть бути витрачені ув'язненою особою в магазині слідчого ізолятора, становить 55 гривень (45 гривень - до 3 липня 1998 року). Уряд зауважує, що заявник щомісяця користувався можливістю купувати харчові продукти у магазині слідчого ізолятора. Що стосується прогулянок на свіжому повітрі, то, як зазначає Уряд, з травня 1998 року заявникові було дозволено виходити на свіже повітря у спеціально обладнаний двір, де він також може робити фізичні вправи. Уряд стверджує, що коли до засуджених до смертної кари застосовуються санітарні заходи, на них надіваються наручники, відповідно

до існуючих норм. Заявник ніколи не скаржився на те, як наручники надіваються йому на зап'ястя. Відповідно до частини 1 статті 12 Закону "Про попереднє ув'язнення" до набрання вироком законної сили засуджений до смертної кари має право на побачення з родичами та іншими особами не більше одного разу на місяць з письмового дозволу судді, у провадженні якого перебуває справа. Тривалість побачення не може перевищувати двох годин. Заявника щомісяця провідували дружина і діти. Побачення тривали півтори години. Після розгляду справи судом касаційної інстанції дозвіл на побачення з адвокатами на прохання засудженої особи або її родичів може даватися начальником Головного управління Міністерства внутрішніх справ в Автономній Республіці Крим або його заступником, у віданні якого перебуває слідчий ізолятор. Відповідно до частини четвертої статті 12 Закону "Про попереднє ув'язнення" кількість і тривалість побачень з адвокатом або захисником не обмежуються. Уряд також заявляє, що не встановлено жодних фактів щодо висловлення заявником прохань надати папір для написання скарги і щодо його права відсилати листи. Уряд стверджує, що з лютого 1997 року заявник не робив жодних заяв щодо його листування з родичами. Він не писав до них листів, і вони не писали до нього. Обмежень щодо кількості листів, які може отримувати заявник, не існує. Крім того, Уряд заявляє, що ув'язнені особи забезпечуються газетами, які надходять до слідчого ізолятора, і можуть купувати книжки в магазині слідчого ізолятора. Заявник стверджує, що у період з лютого по жовтень 1997 року його тримали в камері разом з іншими ув'язненими, що є порушенням частини четвертої статті 8 Закону 1993 року. Через три місяці до нього в камеру помістили ще одного в'язня, який хворів на туберкульоз та рак і згодом помер від дистрофії. Крім того, заявник стверджує, що радіо в його камері працює рідко і що раковину було встановлено тільки в січні 1999 року. Гаряча вода відсутня. Він стверджує, що часто в харчових продуктах, які видаються, трапляються таргани і хробаки. Йому дозволяється отримувати передачі з продуктами вагою до 8 кілограмів двічі на місяць. Однак існують обмеження щодо видів продуктів: сир та риба, наприклад, заборонені як продукти, що швидко псуються. Заявник не згоден з тривалістю побачень із родичами, його побачення з дружиною тривають не більше 30 хвилин. При цьому від відвідувачів його відокремлює решітка і скло. Він також заперечує наявність можливості придбання предметів особистої гігієни в магазині слідчого ізолятора, стверджуючи, що цих товарів там не буває. Він стверджує, що бритви, якими він користується, вже були у користуванні, постільна білизна не переться належним чином, а купатися він може тільки раз на дванадцять-чотирнадцять днів. Заявник далі стверджує, що його ніколи не оглядає лікар. Коли він звернувся по допомогу лікаря в лютому 1999 року, лікар прийшов наступного дня, але пішов без проведення огляду, сказавши: "Печію неможливо лікувати, бо вона зумовлена поганими харчами". Він заявляє, що до січня 1998 року йому дозволялося витратити тільки 15 гривень у магазині слідчого ізолятора. Попри те, що тепер він може витратити 55 гривень, у цьому магазині фактично немає чого купувати, крім книжок, які коштують удвічі дорожче, ніж у звичайному магазині за межами слідчого ізолятора. Йому не дають газет і не дозволяють отримувати листи від родичів. Він також стверджує, що до травня 1998 року йому не дозволяли виходити на прогулянку на свіжому повітрі, а прогулянки, дозволені йому тепер, тривають не більше 15-30 хвилин. Крім того, заявник зазначає, що ув'язнених б'ють люди в масках, які вриваються у камери і забивають їх до напівсмерті. Заявник заперечує твердження Уряду, що він ніколи не писав жодної скарги. Він постійно писав скарги, але жодна з них нікуди не потрапила. Одна із трьох скарг, які він склав на адресу Європейської комісії з прав людини, була зареєстрована в слідчому ізоляторі, потім - передана до Верховного Суду Автономної Республіки Крим, де її зрештою загубили. Заявник також заперечує твердження Уряду щодо його права відсилати і отримувати листи. Дозвіл писати листи ув'язнені отримали тільки 3 березня 1998 року. Із чотирьох листів, надісланих йому дружиною, він отримав тільки один. Виходячи із зроблених сторонами заяв, Суд вважає, що ця частина справи містить складні і важливі питання права та факти, що мають бути

розглянуті у світлі Конвенції, і вирішення цих питань залежить від розгляду суті заяви загалом. Отже, Суд дійшов висновку, що ця частина заяви не є явно необґрунтованою в сенсі пункту 3 статті 35 Конвенції. Жодних інших підстав для визнання її неприйнятною не встановлено.

на цих підставах Суд одностайно

оголошує прийнятними скарги заявника щодо умов тримання його в камері смертників у слідчому ізоляторі міста Сімферополя, не розглядаючи справу по суті; **оголошує неприйнятною** іншу частину заяви.

Вінсен БЕРЖЕ, Матті ПЕЛЛОНПЯ,

Секретар

Голова